

23. lekce

gerundium a gerundivum:

gerundium - slovesné substantivum, překládá se slovesným substantivem nebo infinitivem. Má význam aktivní.

tvary: nom. **legere**, gen.- **legendi**, dat.- **legendo**, ak.- **legendum**, abl. **legendo** – **chválit, chválení, chvála**

použití: gen. - po substantivech ars, causa, consilium (rada, úmysl), cupiditas (touha), facultas, genus (druh), occasio, potestas, ratio, spes, studium...

- po adj.- peritus (zkušený), cupidus (dychtivý)...

dat. - (zřídka) – po slovesech, která se pojí s dat.

ak. - po předložkách s ak.

abl. - s předložkami nebo po slovesech, která se pojí s abl.- defessus dicendo

př. nom. utile est legere – je užitečné číst
gen.- cupidi sumus legendi – jsme dychtívi číst
dat.- operam damus legendo – věnujeme se čtení
ak. - liber aptus ad legendum – kniha vhodná ke čtení
abl. - discimus legendo – učíme se čtením

gerundivum - pasivní adjektivum, vyjadřuje **pasivnost a nutnost**

- tvoří se od přítomného kmene příponami – **ndus, nda, ndum:**

laudandus, a, um – ten, který má být (musí být, je třeba, aby byl) chválen

- **aktivní činitel** se vyjadřuje **dativem**

discipulus **magistrae** laudandus est - žák má, musí (je třeba, aby byl) chválen učitelkou

- není-li vyjádřen předmět toho, co se má stát, jedná se o tzv. **neosobní vazbu** a gerundivum má tvar pro neutrum - laudandum est - je třeba chválit (oproti- puella laudanda est- dívka musí být chválena)

Přeložte:

ars amandī, cupidus discendī, liber ad legendum, aurēs audiendī, tempus loquendī, agendō opera bona ērudīmur, scrībendī causā, legendō discimus, librīs legendīs discimus, spēs poetae audiendī, omnibus est moriendum, pūniendum est, puella pūnienda est mātēr, puer patrī monendus est. Exempla bona vōbīs imitanda sunt. Animālia volandō vel currendō vel natandō moventur. Epistula tibi scrībenda est. Mātēr tibi epistula scrībenda est. Nunc est bībendum. Māter accipienda est. Bona exempla sunt imitanda. Nōbīs est cūrandum. Magistrae ēducandum est. Discipulī magistrae ēducandī sunt. Prō patriā vōbīs est pugnandum. Omnibus hominibus discendum est. Semper est vigilandum, multae sunt insidiae bonīs. Aqua pūra ūtilis est bībendō. Cibus necessārius est ad vīvendum. Ad omnia perīcula subeunda parātī sumus. Aut vincendum aut moriendum est, mīlitēs. Multī philosophī dē tolerandō dolōre scrībēbant. Adulēscētibz tacendum est, sī senēs loquuntur. Pater filiū magistrō ērudiendum dedit. Multī philosophī dē dolōre tolerandō scrībēbant. Scrībēre scrībendō, dīcere dīcendō discēs. Occāsiōnem legendī saepe habēō. Caesar potestātem bellī gerendī habēbat. Memoria exercenda est discendō.

gerundivum:**a) vytvořte gerundivum z těchto slovních spojení a přeložte:**

př. puerum laudāre: puer laudandus est- chlapec má (musí) být chválen

b) ke každému gerundivu připojte podmět v závorce (osoba, která má nebo musí něco udělat se vyjadřuje dativem)

př. puerum laudāre (māter) - puer mātērī laudandus est - matka má chválit chlapce

patriam amāre (cīvēs)

fīlium ērudīre (pater)

fēminās patī (virī)

fīdem confītērī (nōs)

discipulōs monēre (egō)

legem servāre (hominēs)

opera bona facere (vōs)

Přeložte:

Ad Aristippum philosophum venit vir divitissimus, ut ei filium docendum traderet. Cum philosophus pretium docendi statueret, homo noster: „Tanto, etiam,“ inquit, „asinum emere possum.“ „Eme tibi,“ philosophus respondit, „et habebis duos.“

De cupiditate

Homo stultus, „O cives, cives,“ inquit, „pecunia ante omnia quaerenda est; virtus et probitas post pecuniam.“ Pecuniae autem cupiditas fugienda est. Fugienda etiam est cupiditas gloriae; eripit enim libertatem. Neque imperia semper petenda sunt neque semper accipienda; etiam deponenda non numquam.

(Horatius, Epistulae 1.1.53)